

Víctima: Mariano Galiana Galiana
Autoria: Lluís Cànaves Galiana

En memòria del meu padrí, Mariano Galiana Galiana, i de ma mare, que mai no va deixar de pensar en el seu pare

Quan jo era nin ma mare em contava històries del meu padrí Mariano. Em contava que de jove havia anat embarcat i havia viatjat per tot el món: havia estat a Baltimore (EUA), a Kíev (Rússia), a Rio de Janeiro (Brasil), a Montevideo (Uruguai)... i em mostrava les postals que enviava a la meva padrina des dels ports on s'aturava. Escoltar totes aquelles històries em fascinava.

Del que no vaig sentir xerrar mai era de per què s'havien endut son pare i l'havien empresonat. De més gran vaig saber que tant ma mare com la seva germana i la meva padrina no xerraven mai d'aquest tema per por.

El meu padrí va néixer l'any 1892 a Torrevella (Alacant). Era funcionari i feia feina a la Compañía Arrendataria de Tabacos. L'havien destinat a Mallorca, en concret a Can Picafort. Ma mare deia que per aquell temps allà no hi havia ni una ànima i que per això el meu padrí venia sovint al Port d'Alcúdia, on tampoc es pot dir que hi hagués gaire cosa, tres famílies i poc més. Arran d'aquestes visites al Port d'Alcúdia, va conèixer la meva padrina i començaren a festejar.

Per la seva feina, estava llargues temporades embarcat, cosa que a la meva padrina no li agradava gaire, però el padrí Mariano li escrivia postals des de tots els ports on feien escala per recordar-li que l'estimava. Encara ara conserv totes aquelles cartes que li enviava de per tot el món i que la meva padrina va guardar tota la seva vida.

Quan el meu padrí i la meva padrina es varen casar, ell va decidir deixar la feina a la Compañía Arrendataria i començà a fer de pescador amb el seu cunyat, el germà de la meva padrina. Ho va fer perquè no volia deixar la seva dona tant de temps tota sola.

L'any 1922 va néixer ma mare, na Josefa, i dos anys després la meva tia Maria.

A principi del mes de setembre de 1936, transcorreguts dos mesos de l'alçament militar i la declaració de la Guerra Civil espanyola (18 de juliol de 1936), els falangistes varen anar a ca seva per endur-se'l. Uns veïnats l'avisaren i ell va aconseguir amagar-se; però, amb el convenciment de no haver fet res, va decidir no tornar-se a amagar. Dia 12 de setembre els falangistes tornaren a ca seva i el detingueren. Aquest mateix dia va ingressar a la presó vaixell *Jaume I*, i dies després el traslladaren a la presó «Estaciones» (Can Mir).

Durant uns mesos va escriure cartes a la meva padrina. En aquestes li demanava que no li enviàs res de menjar perquè estava prohibit, que tanmateix no li arribava i que únicament li enviàs tabac, una pastilla de sabó i roba. Contava que amb ell hi havia unes vint persones més d'Alcúdia i en totes les cartes li deia com l'enyorava i que fes besades de part seva a les seves filles, Josefa i Maria.

La darrera carta que va rebre la meva padrina i que encara conserv data de dia 8 de gener de 1937.

Dia 22 de gener d'aquest mateix any, al registre de la «Prisión Estaciones» (Can Mir) figura l'ordre de «posada en llibertat» de Mariano Galiana Galiana, entre d'altres presos. A la meva padrina li digueren que al seu home li havien donat la llibertat. Mai més va tornar a saber res d'ell.

Ma mare tenia catorze anys quan s'endugueren son pare i la seva germana dotze.

Bastants anys després, ma mare contava que, segons certs rumors, el dia que donaren la llibertat a son pare el dugueren en direcció cap a Alcúdia i que un pic allà l'assassinaren i l'enterraren en una finca a prop de l'oratori de Santa Anna. Però mai no ho pogueren aclarir.

A la família no li constava que el meu padrí formàs part de cap partit polític, ni que estigués afiliat a cap sindicat i ma mare creia que son pare no tenia enemics. La meva padrina mai no va entendre el motiu del seu empresonament. No obstant això, el que sí que contava la meva padrina era que el seu home tenia un cosí que era militar del bàndol republicà i que ambdós tenien el mateix nom, Mariano Galiana Galiana. Tal vegada el seu empresonament va ser un malentès, o tal vegada va ser una venjança.

L'any 2015, gràcies a les investigacions sobre la repressió feixista a Mallorca de l'historiador Tomeu Garí, ma mare va poder saber on estava enterrat son pare. Suposadament era en una fossa comuna, situada en un jardí del cementeri de Porreres. Les marques dels trets que encara ara hi ha a la paret i a la porta de l'oratori de la Santa Creu, aferrat al cementeri, li causaren una forta impressió. Allà havien estat executades moltes de les víctimes de la repressió i enterrades suposadament a la fossa comuna.

El mes de novembre de l'any 2016, arran de l'aprovació de la Llei per a la recuperació de persones desaparegudes durant la Guerra Civil i el franquisme, va començar l'excavació de la fossa comuna de Porreres, on tots els indicis apuntaven que estava enterrat el meu padrí. A ma mare, en aquell moment única descendent directa de Mariano Galiana Galiana, li prengueren mostres de saliva per poder efectuar les proves d'ADN.

Durant els següents mesos, ma mare anava llegint el diari cada dia per saber més notícies sobre les exhumacions i, sobretot, sobre les identifications. Recordava el seu pare amb molta nostàlgia, ella tenia catorze anys quan se l'endugueren i el va veure per darrera vegada, però varen passar mesos sense notícies sobre les identifications.

Dia 14 de novembre de 2017, ma mare, Josefa Galiana Martorell, a l'edat de 94 anys, mor sense haver conegut el resultat de les proves d'ADN i sense saber si el seu pare era un dels cossos que varen exhumar de la fossa comuna de Porreres.

Dia 30 de novembre d'aquell mateix any, l'associació Memòria de Mallorca es va posar en contacte amb mi per comunicar-me que havien identificat les restes del meu padrí. Que les proves fetes a la Universitat del País Basc, a petició de la Sociedad de Ciencias Aranzadi, varen proporcionar una probabilitat de paternitat del 99,99996% respecte a Josefa Galiana Martorell. Per tant, i segons l'informe d'identificació biològica, es pot dir que les restes corresponen al pare biològic de ma mare i de la meva tia Maria.

Mariano Galiana Galiana va ser catalogat com a individu 6 de la fossa 2.

Ara, després de 80 anys, les restes del meu padrí ja descansen vora les de la seva dona i les de les seves filles.

Vull donar les gràcies a l'associació Memòria de Mallorca (associació per a la recuperació de la memòria històrica de Mallorca), al Govern Balear, a l'Ajuntament d'Alcúdia, a na Carme Suàrez, a na Xesca Cerdà, a en Miquel Barceló i sobretot a l'historiador Tomeu Garí, perquè sense ell no hauríem tengut l'esperança de localitzar les restes del meu padrí, Mariano Galiana Galiana.

Lluís Mariano Cànaves Galiana